

Trafikstrategi för Falu kommun

Antagen av kommunfullmäktige 121011

Innehåll

Förord	3
Inledning	4
<i>Vad är en trafikstrategi?</i>	
<i>Processen att ta fram en trafikstrategi</i>	
Vision	
<i>Den hållbara resan är det självklara valet</i>	5
Mål och strategier	6
<i>Huvudstrategi</i>	7
1. Goda resmöjligheter för alla	8
2. Människor är friskare, mår bättre och ingen dödas i trafiken	11
3. Funktionellt och miljöanpassat transportsystem	14
4. Goda kommunikationer med omvärlden	17
5. Transportsystemet bidrar till en levande landsbygd och en levande stad	19
6. Nyttänkande inom hållbart resande	22
Genomförande	24

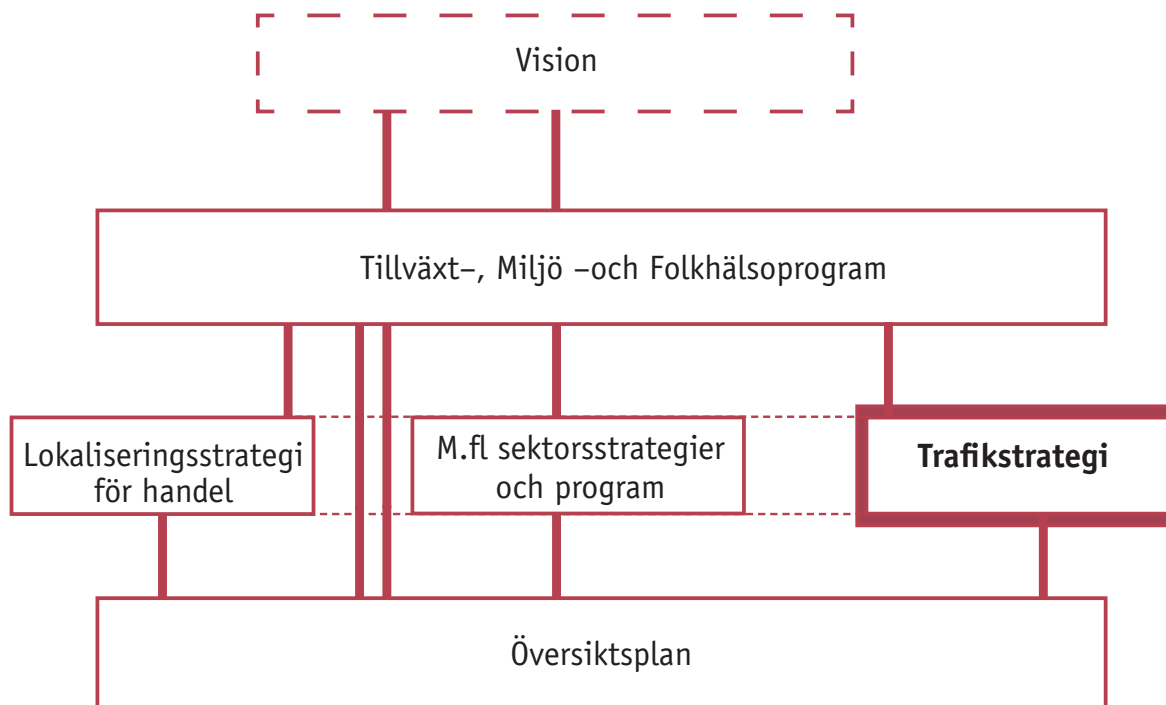
Förord

Vi reser allt mer och allt längre. Transporter av varor och gods ökar också. Utvecklingen av resandet har varit påfallande i modern tid. Ur flera perspektiv är detta en positiv utveckling, men bieffekterna är många och ibland negativa. Körsträckorna med bil ökar i både riket och i Falu kommun. Det som är positivt för den ekonomiska tillväxten är i det här fallet negativt för miljön och folkhälsan. Tydliga signaler finns på att transportsektorn idag och dess utveckling inte är långsiktigt hållbar och det finns ett behov av ett nytt tankesätt kring transporter i samhällsplaneringen.

Det pågår kontinuerligt arbeten med olika investeringar, program, policys och planer för olika delområden inom transportsektorn. För att olika åtgärder inte ska motverka varandra och för att de ska harmoniera med de övergripande målen för kommunens utveckling, behövs en tydlig inriktning för trafikfrågorna. Den här strategin är tänkt att fungera som en sådan "vägvisare" för alla som jobbar med eller bör förhålla sig till trafikfrågor.

Jonny Gahnshag (S)
Kommunstyrelsens ordförande

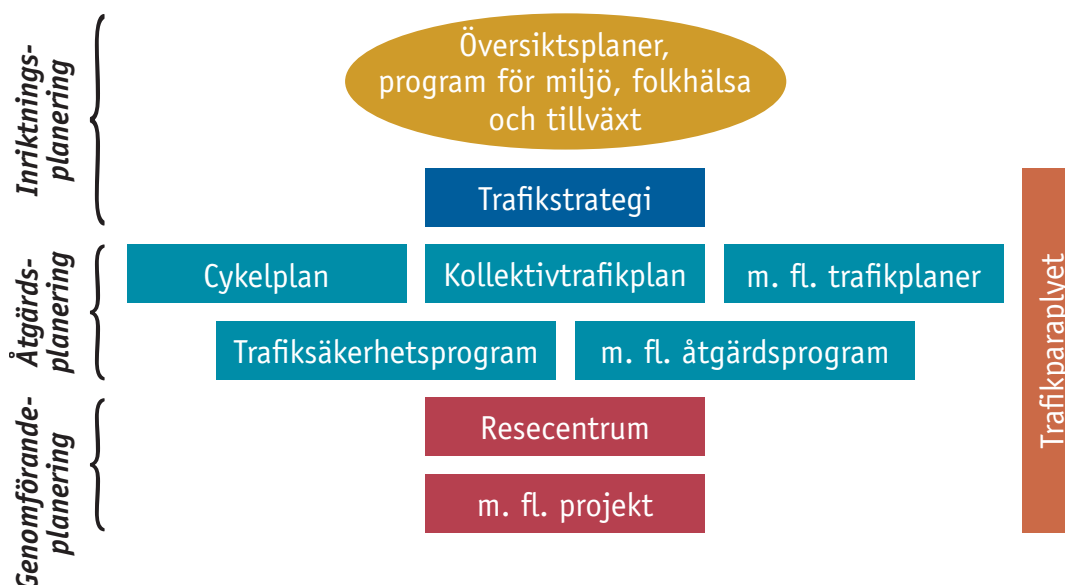
Samband mellan trafikstrategin och några andra viktiga styrande planer och program samt det påbörjade arbetet med en samlad vision.

Inledning

VAD ÄR EN TRAFIKSTRATEGI?

Trafikstrategin beskriver inriktningen som kommunen vill ge sitt arbete med trafikfrågorna de kommande åren. Att ta fram en trafikstrategi är ett sätt att ta ett samlat grepp inom transportområdet så att alla de planer och åtgärder som genomförs bidrar till att uppfylla målen som satts upp för kommunens framtida utveckling.

Trafikstrategin innehåller dels vision och mål för trafiken, dels strategier för hur målen ska nås. Huvudsyftet är att sätta kursen för ett hållbart transportsystem i Falu kommun, såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt. Med trafikstrategin som grund kan sedan olika åtgärdsinriktade trafikplaner tas fram. Vilka åtgärder det blir konkretiseras i trafikplanerna.

Figur 1. Trafikplaneringens olika skeden.

PROCESSEN ATT TA FRAM EN TRAFIKSTRATEGI

Arbetet med att ta fram trafikstrategin har involverat många intressenter, så väl inom som utanför den kommunala organisationen. Workshops har hållits med politiker och representanter från intresseorganisationer, myndigheter, föreningar och andra aktörer inom transportsektorn. Möten har också genomförts med olika referensgrupper som fått belysa arbetet utifrån särskilda teman. Att tidigt involvera många aktörer har haft stor betydelse eftersom dessa ska vara en del av lösningen och det har höjt kunskapsnivån på många områden.

Inledningsvis i processen ägnades tid åt att samla kunskap som finns om transportsystemet idag, kartlägga nationella, regionala och lokala mål samt styrande dokument som strategin måste förhålla sig till. Detta finns dokumenterat i en Nulägesbeskrivning², vilken utgör ett underlag till Trafikstrategi för Falu kommun.

Vision för trafiken i Falu kommun 2030

DEN HÅLLBARA RESAN ÄR DET SJÄLVKLARA VALET

Den hållbara trafiken för Falun framåt. Den bidrar till en attraktiv livsmiljö att bo och verka i, både i staden och på landsbygden. Den goda tillgängligheten till arbete, studier, skolor, fritid och service gör att det mesta känns nära i Falu kommun. Att gå, cykla, åka kollektivt eller välja andra miljöpåpassade transportsätt är det självklara valet året om. Transportsystemet är ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart för medborgare och näringsliv i hela kommunen. Nyttänkande, kreativa idéer och samarbete förverkligar visionen.

Detta innebär:

- 1. goda resmöjligheter för alla*
- 2. människor är friskare, mår bättre och ingen dödas i trafiken*
- 3. funktionellt och miljöpåpassat transportsystem*
- 4. goda kommunikationer med omvärlden*
- 5. transportsystem för en levande landsbygd och en levande stad*
- 6. nyttänkande inom hållbart resande.*

Mål och strategier

Följande avsnitt innehåller mål för transporter i Falu kommun samt strategier för hur vi ska nå målen. Målen är strukturerade efter visionens delområden. Alla mål går att mäta och följa upp. Vissa är direkt mätbara medan andra måste mätas indirekt. För samtliga mål finns bakomliggande indikatorer³ som kan spegla utvecklingen och visa om rätt insatser görs.

För varje delområde, 1-6, presenteras strategier. Dessa är uppdelade i olika kategorier beroende på om de rör sig om strategier inom samhällsplanering, fysisk miljö, mobilitetsarbete⁴ eller ny teknik. Strategierna ska vara långsiktiga övergripande tillvägagångssätt. Trafikstrategin ska ge vägledning i såväl övergripande inriktningsplanering som i åtgärds- och genomförandeplanering, men innehåller inga specifika åtgärder.

Visionen och målen är inte strukturerade efter de olika trafikslagen. Detta för att försöka sätta trafikfrågorna i ett större sammanhang, tänka "hela resan" och inte fastna i trafikslagets stuprör. Målområdena kan därför i vissa avseenden överlappa varandra och strategier kan stödja mål inom olika områden. Förhoppningen är dock att detta bidrar till ett nytt sätt att tänka och att det är trafikstrategins styrka!

³ Trafikstrategi för Falu kommun – Indikatorer arbetsmaterial, 2011-03-22.

⁴ Mobilitetsarbete, eller Mobility Management, är ett koncept för att främja hållbara transporter genom att förändra resenärers attityder och beteenden.

HUVUDSTRATEGI

För att uppnå ett hållbart transportsystem föreslås att följande grundläggande förhållningssätt tillämpas:

■ **Tänk “hela resan” och fokusera på helheten!**

Ska den hållbara resan bli det självklara valet räcker det inte med åtgärder bara inom transportsektorn. En samsyn och samordning behövs därför mellan trafikplanering, stadsplanering, användare av transportsystemet, regionen och näringslivet. En utveckling för samtliga hållbarhetsaspekter – där ekologin sätter gränserna, ekonomin utgör medlet och det sociala är själva målet – ingår i det som utgör helhetssyn. Med helhetssyn menas också att fokusera på resan istället för färdmedlet. Det är resan från A till B som ska ske så hållbart som möjligt. Det kan innebära att du tar bilen till bussen och tar cykeln eller går den sista delen av resan, det vill säga en kombination av olika färdmedel.

■ **Flytta fokus från rörlighet till tillgänglighet!**

Ökad rörlighet har länge varit ett tydligt mål för transportsystemet. Rörlighet i sig är dock inte det som är intressant utan tillgänglighet, det vill säga möjligheten att ta del av och använda olika slags utbud av varor och tjänster. Ofta förutsätter detta rörlighet, men många gånger kan ökad tillgänglighet uppnås utan ökad rörlighet.

■ **Använd fyrstegsprincipen!⁵**

Den så kallade fyrstegsprincipen är ett förhållningssätt för planering inom vägtransportsystemet som innebär att möjliga förbättringar prövas stegvis. Principen innebär att åtgärder väljs i följande ordning:

Steg 1. Tänk om

Detta omfattar planering, styrning, reglering, påverkan och informationskampanjer för att föra över resor och transporter till effektivare transportslagmi eller för att minska transportefterfrågan.

Steg 2. Optimera

I andra hand ska vi verka för åtgärder som innebär att befintliga trafiksystem används effektivare, säkrare och mer miljövänligt.

Steg 3. Bygg om

I tredje hand ska vi verka för balanserade punktvisa förbättrings- och ombyggnadsåtgärder i befintlig infrastruktur.

Steg 4. Bygg nytt

När åtgärder i steg 1-3 ej är tillräckliga ska kommunen verka för en balanserad utbyggnad av ny infrastruktur.

⁵ Princip som lanserades av Trafikverket 1997 (dåvarande Vägverket) i syfte att bättre hushålla med investeringsmedlen och minska trafikens negativa påverkan på t ex trängsel, luftkvalitet och klimat.

Oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning eller ekonomiska förutsättningar är det möjligt att förflytta sig tryggt och säkert i ett attraktivt transportsystem. Nyckeln till ett attraktivt transportsystem är att hela resan fungerar. Resecentrum Falun och bytespunkter i de mindre tätorterna gör det enkelt och smidigt att byta mellan olika färdmedel. Tillgängligheten är god för alla.

1. Goda resmöjligheter för alla

Mål

- 1 A Kollektivtrafiken ska göras mer tillgänglig⁶ för alla.
- 1 B Gående och cyklister ska enkelt kunna ta sig till viktiga målpunkter.
- 1 C Andelen personer som känner sig trygga⁷ i trafiken ska öka.

⁶ Med tillgänglighet avses med vilken lätthet utbud och aktiviteter kan nås. Lättheten beror på hur stor uppoffringen är i restid, kostnader, hinder, otrygghet, tillgång till färdmedel osv för att nå önskat mål.

⁷ Upplevd olycksrisk respektive våldsrisk påverkar upplevelsen av trygghet (TRAST).

Kollektivtrafik för alla

Kollektivtrafiken spelar en viktig roll i det hållbara transportsystemet. För att fler ska välja att åka kollektivt krävs bland annat att tillgängligheten ökar och att alla medborgare kan ta del av detta. Tillgänglighet berör, förutom förutsättningar för personer med funktionsnedsättning, även närhet, turtäthet/flexibilitet, enkelhet och snabbhet.

Av de boende i Falu tätort har idag 75 procent mindre än 600 meter att gå till en huvudlinje med en turtäthet på 15 minuter under högtrafik. Samhällsplaneringen ska bedrivas så att denna andel ökar.

Utanför Falu tätort är förutsättningarna anorlunda. Här handlar det bland annat om att förkorta restiderna genom avvägning mellan antalet hållplatsstopp och behovet av en snabb resa. Se även mål 5 D.

Restidskvoten för buss/bil bör vara mindre än 1,3 för att buss ska vara ett attraktivt alternativ till bilen. För korta resor blir ofta restidskvoten högre än för långa. För linjerna i Falu tätort ska restiden till centrum vara högst 15 minuter i så stor utsträckning som möjligt.

Stadens och övriga tätorters utformning spelar en avgörande roll för hur tillgänglig och attraktiv kollektivtrafiken är. En tät bebyggelsestruktur ger ett större resandeunderlag med förutsättningar för utveckling av en attraktiv och kostnadseffektiv kollektivtrafik.

I områden som inte kan försörjas med ordinarie linjetrafik bör det finnas möjlighet att samordna serviceresor för att förbättra resmöjligheterna.

Enklare för gående och cyklister

Att gång- och cykelvägnätet är sammanhängande, bekvämt, väl skyltat och gent är viktiga förutsättningar för att fler ska välja att gå och cykla. Gående och cyklisters behov är i många fall lika, men inte alltid. I en framtida planering

av gång- och cykelvägar är det därför viktigt att ta hänsyn till både gående och cyklisters behov. Genheten har till exempel stor betydelse för den som går. Omvägar på mer än 25 procent bör ej förekomma.

Det ska också vara enkelt att växla mellan olika färd sätt vid busshållplatser, bytespunkter och Resecentrum Falun.

Inga hinder bör finnas i form av kantstenar och reklamskyltar etc. Alternativ till branta backar bör finnas, liksom alternativ till trappor som till exempel en ramp eller hiss. Beläggningen bör vara utan större ojämnheter och gångnätets korsningspunkter med bilnätet bör utformas trafiksäkert och enhetligt.

Vid utbyggnad av cykelinfrastrukturen ska skolresor och arbetsresor prioriteras. För att cykeln ska vara konkurrenskraftig gentemot bilen bör restidskvoten, cykel/bil från bostad till viktiga målpunkter, vara mindre än 1,5. Tillgängligheten för cyklister påverkas också av möjligheten att parkera sin cykel, tryggt och säkert, i närheten av målpunkten eller vid byte av färdmedel. En bättre cykelinfrastruktur gynnar även andra transportfärdmedel som får använda gång- och cykelvägnätet.

Ökad trygghet i trafiken

Oro för att drabbas av våld och olyckor kan påverka människors vanor och göra att de håller sig borta från gator, torg och allmänna kommunikationsmedel vilket minskar deras rörelsefrihet. För många personer med funktionsnedsättning och äldre är det till exempel en trygghet att veta att det finns sittplatser efter gångvägen och att där inte finns några fysiska hinder. En god vinterväghållning, belysning och kontinuerligt underhåll är viktigt för säkerheten och tillgängligheten men även för tryggheten.

Strategier

Samhällsplanering:

- Förtäta staden och övriga tätorter kring attraktiva bytespunkter.
- Lokalisera nya bostads- och verksamhetsområden i huvudsak i anslutning till kollektivtrafikstråk.
- Utforma gång- och cykelvägar enhetligt, sammanhängande och gent.

Fysisk miljö:

- Fortsatt tillgänglighetsanpassning av busshållplatser.
- Utöka och förbättra möjligheterna till cykelparkering.
- Öka tryggheten på gång- och cykelvägar.
- Verka för separering av gång- och cykeltrafik på välanvända stråk.
- Förbättra vägvisningen längs gång- och cykelvägar.
- Ständigt förbättra standarden på underhåll och vinterväghållning.

Mobilitetsarbete:

- Verka för samordnade serviceresor.
- Utveckla samarbetet mellan aktörer som arbetar med trygghetsfrågor.

Ingen dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor i Falu kommun. Trafikmiljön är utformad med fokus på de oskyddade trafikanterna. Människors hälsa har kraftigt förbättrats genom att fler väljer att inte använda bilen i vardagen. Problemen med luftföroreningar och bullerstörningar är lösta.

2. Människor är friskare, mår bättre och ingen dödas i trafiken

Mål

- 2 A Antalet dödade och skadade i trafiken ska minska.
- 2 B Andelen gång- och cykelresor ska öka och ersätta korta bilresor under 5 kilometer.
- 2 C Hälsopåverkande utsläpp och bullerstörningar från vägtrafiken ska minska.

Färre dödade och skadade

Det långsiktiga målet för trafiksäkerheten är att ingen ska dödas eller skadas svårt till följd av trafikolyckor (Nollvisionen). Arbetet med att förebygga trafikolyckor i Falu kommun ska även omfatta de som skadas lindrigt i trafiken. En viktig framgångsfaktor för trafiksäkerhetsarbetet är tillgången till polis- och sjukvårdsrapporterade olyckor i STRADA och annan tillgänglig statistik.

Låg hastighet är en av de viktigaste förutsättningarna för att antalet olyckor ska bli färre. Att arbeta strategiskt med hastighetsgränser och efterlevnad av dessa är därför centralt i trafiksäkerhetsarbetet. Hastighetsgränserna ska sättas med hänsyn till gatans/vägens standard, säkerhet och funktion samt kunskap om hur mycket våld människokroppen tål vid krock. I bostadsområden, vid skolor, i centrum och där det förekommer blandtrafik prioriteras alltid de oskyddade trafikanterna.

För att minska antalet cykelolyckor är det viktigt att arbeta med cykelvägarnas kvalitet avseende bredd, kurvradie, vägytans skick och skötsel. Detaljerade strategier och åtgärder för att öka cykelhjälm användning, minska drogrelaterade olyckor och brott mot bilbälteslagen med mera ska framgå av Falu kommuns kommande trafiksäkerhetsprogram.

Fler gående och cyklister

Fler gående och cyklister ger stora hälsovinster, för den enskilde och för samhället. Att överföra bilresor till cykel eller gång är bra även för miljön och klimatet (se mål 3A och B). I Falu kommun genomförs idag 55 procent av alla resor kortare än fem kilometer med bil. Här finns en stor potential att få människor att byta resvanor.

Ett särskilt prioriterat område är barn och ungdomars resor till och från skolan. Barn och ungdomar i trafikmogen ålder bör i stor utsträckning kunna förflytta sig på egen hand utan att vara beroende av att vuxna följer eller skjutsar dem.

För att fler ska välja att gå och cykla krävs att det blir enklare och därmed mer attraktivt att vara gående eller cyklist. Förutom en bättre infrastruktur (se mål 1B) kan detta åstadkommas genom att gång- och cykelfrågor får en högre status i trafikpolitiken och genom attityd- och beteendepåverkande åtgärder. Falu kommun har under 2012 påbörjat ett femårigt projekt, Falu cykelkommun, som syftar till att öka antalet cyklister.

Mindre hälsopåverkan

Transportsystemets utformning och funktion ska anpassas till krav på en god och hälsosam livsmiljö. De hälsoproblem som främst förknippas med transportsystemet orsakas av luftföroreningar och bullerstörningar. En förtätad stad kan i vissa fall innebära att problemen med buller och luftföroreningar förstärks och att konflikter uppstår om grönområden tas i anspråk. Det är av den anledningen viktigt att verka för en nyare och renare fordonspark, mindre andel bilresor och lägre hastigheter (se även mål 3B). Det är också viktigt att väga in grönområdets positiva hälsopåverkan.

Strategier

Samhällsplanering:

- Färdigställa Falu kommuns trafiksäkerhetsprogram.
- Färdigställa Falu kommuns bullersaneringsplan.
- Verka för att aktörer tar hänsyn till miljö- och hälsopåverkan av transporter vid etablering av nya verksamheter.
- Systematisk kartläggning och analys av olyckor.

Fysisk miljö:

- Förbättra cykelvägars attraktivitet, kvalitet och säkerhet.
- Underlätta arbetspendling med cykel inom och mellan tätorter.
- Fortsatt tillgänglighets- och säkerhetsanpassning av gång- och cykelpassager.

Mobilitetsarbete:

- Verka för att fler barn och ungdomar går och cyklar till/från skolan.
- Uppmuntra till trafiksäkert beteende i trafikmiljön.

Ny teknik:

- Stimulera användning av renare och tystare fordon.

Transportsystemet för gods- och persontransporter är miljöanpassat, funktionellt, effektivt och resurssnålt, vilket bland annat innebär lägre energianvändning, mindre utsläpp av luftföroreningar och kortare väntetider. Verksamheter och arbetsgivare tar ett stort ansvar för både sina gods- och persontransporter. Transportsystemet är oberoende av fossila bränslen.

3. Funktionellt och miljöanpassat transportsystem

Mål

- 3 A Transporternas energianvändning ska minska och andelen förnybara drivmedel ska öka.
- 3 B Klimatpåverkande utsläpp från fordonstrafiken ska minska.
- 3 C Andelen resor med buss inom Falu kommun ska öka.

Funktionellt och resurssnålt

Transporter och resor är i sig sällan målet utan det är möjligheten att ta del av och använda olika slags varor och tjänster som är målet. Energianvändningen i transportsystemet som helhet kan minskas genom att de olika trafikslagen utnyttjas och samordnas effektivare, samtidigt som efterfrågan på transporter reduceras. För att nyttja olika transportmedel effektivare behövs bättre samverkan, inte bara på lokal nivå utan även på regional nivå, till exempel för att utveckla regionala system för samlastning av gods.

Ett resurssnålt transportsystem stöds av ett trafiknät som är tydligt utformat när det gäller roll och funktion. Detta synsätt finns, bland annat, i det pågående arbetet med Trafiknätsplan för Falu tätort.

De fossila bränslena dominerar helt vägtrafikens energianvändning idag. Energieffektiviteten hos fordon ska öka samtidigt som fossila bränslen behöver ersättas med förnybara drivmedel.⁸ Även fordon som drivs med förnybara drivmedel måste vara bränslesnåla eftersom tillgången på biobränslen är begränsad.

Mindre klimatpåverkan

Pågående klimatförändring ställer krav på att transportsystemet minskar sin påverkan. En viktig strategi är att minska bränsleförbrukningen. Det kan ske på flera sätt; bättre teknik, effektivare användande och minskat trafikarbete. Klimatfrågan är komplex eftersom utsläppen av växthusgaser har en global påverkan. Det innebär att vi på olika sätt måste arbeta även med långväga resor och transporter utanför Falu kommuns gränser.

Både ny och befintlig teknik behöver användas i större utsträckning. Snåla och lättare bilar släpper ut mindre koldioxid och effektivare körsätt gör utsläppen mindre. Det krävs även en samhällsutveckling där den egna bilen spelar en mindre roll som transportmedel och där tillgänglighet skapas genom god kollektivtrafik och goda

möjligheter att gå och cykla.

Både när det gäller klimatpåverkan och energianvändning är det viktigt att företag och näringslivet tar sitt ansvar. Många företag arbetar idag målmedvetet med att minska sina transporter och dess påverkan. Genom att sprida goda exempel och bistå företag med verktyg kan Falu kommun bidra till denna utveckling.⁹

Större andel bussresor

Resor med buss kräver mindre energi, miljöpåverkan och utrymme än vad resor med bil gör. På nationell nivå drivs det så kallade "Fördubblingsprojektet" som innebär att antalet resor med kollektivtrafik fördubblas till år 2020. Att arbeta för att överföra biltrafikresor till kollektivtrafik är ett effektivt sätt att minska vägtrafikens klimatpåverkan.

Trafikstrategins mål om att kollektivtrafiken ska göras mer tillgänglig (mål 1A) och de strategier som följer av detta är naturligtvis en förutsättning för att fler ska välja att resa kollektivt. För att öka det kollektiva resandet ytterligare krävs attityd- och beteendepåverkande åtgärder som får människor att förändra sina resvanor.

Kollektivtrafiken verkar på en konkurrensutsatt marknad där ett genomtänkt och strukturerat marknadsarbete kan öka antalet resenärer. Marknadsföringen planeras och genomförs i samarbete med aktuella aktörer.

⁸ Till exempel biogas och el från förnybara källor

⁹ Falu kommun arbetar tillsammans med andra kommuner och företag med en modell (CERO – projektet) för att stimulera hållbart resande.

Strategier

Samhällsplanering:

- Lokalisera nya bostads- och verksamhetsområden så att energieffektiva och resursnåla transporter är möjliga.
- Skapa en tydlig funktionsindelning av trafiknätet där utformningen stödjer nätets funktion.

Fysisk miljö:

- Verka för etablering av tankställen för förnybara drivmedel.
- Verka för att infrastrukturen görs mer robust, tillgänglig och tillförlitlig ur ett godsperspektiv.

Mobilitetsarbete:

- Utveckla samarbetet med aktörer inom kollektivtrafiken.
- Verka för att körsträcka med bil per invånare minskar med tyngdpunkt på arbetsresor.
- Stöd företagens arbete med att minska sina transporter, inklusive anställdas resor till och från arbetet.
- Verka för större andel godstransporter på järnväg.
- I samarbete med näringslivet verka för ökad samlastning av varor.

Teknik:

- Stimulera till användningen av energieffektiva fordon.

Restiderna till och från Falun har minskat avstånden till omvärlden. I Falu kommun är det nära till viktiga marknader, upplevelser och kompetenser. Närheten till omvärlden har även stärkts med hjälp av en utvecklad informations-teknologi.

4. Goda kommunikationer med omvärlden

Mål

- 4 A Restiden med tåg till Stockholm ska minska.
- 4 B Möjligheten att pendla kollektivt till och från Falun ska förbättras.
- 4 C Besöksnäringens tillgänglighet till Falun ska öka.

Snabbare tågresor

Fjärresandet och godstransporter är av stor betydelse för Dalarna och Falun. Järnvägen anses i högre grad än väginfrastrukturen vara ett sammanhängande system, där exempelvis hastighets- och kapacitetshöjande åtgärder (dubbelspår) inom bannätet har betydelse för hela eller större delar av systemets funktion. Tåget har en dominerande roll för fjärresandet när det gäller person- och godstransporter. Restiden med tåg till och från Falun-Stockholm ska kraftigt förkortas. Godstransporter på järnvägen ska av företagen ses som ett konkurrenskraftigt alternativ till långväga godstransporter på väg.

Lättare att pendla kollektivt

En konkurrenskraftig kollektivtrafik har positiv påverkan på samtliga transport-, miljö- och jämställdhetsmål. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla och utvecklas utifrån en helhetssyn, det vill säga hela resan. Det ska vara möjligt att ta med cykeln på resor med tåg och buss. De lokala bytespunkterna gör det enkelt och smidigt att byta mellan olika färdmedel (se mål 5D). Resecentrum Falun underlättar även byten mellan anslutningar från hela länet. Människor ska

känna sig trygga i kollektivtrafiken och ha kunskap om utbudet och de möjligheter som finns.

Genom förbättrade möjligheter att resa kollektivt förväntas det regionala pendlandet öka. Ett utvecklat och väl fungerande resecentrum bedöms i sig ge ett ökat pendlingsresande på 2-6 procent. För att ytterligare öka resandet krävs åtgärder som stimulerar till ändrat resande.

Många vägar bär till Falun

Det ska vara enkelt att hitta och ta sig fram till företag och besöksmål i Falun kommun, oavsett om man färdas med personbil, buss, tåg, eller transporterar en vara. Med detta avses bättre och tydligare skyltning på plats men även möjlighet att på avstånd kunna planera sin resa. För att underlätta hela resan, från start till mål, behövs olika tekniker och tjänster som stödjer ett effektivare utnyttjande av det samlade transportsystemet. Tekniken kan i vissa fall hjälpa oss att kommunicera utan att ett fysisk möte behöver äga rum och gör att en del resor kan undvikas.

Att den hållbara resan är det självklara valet ska gälla även för besöksnäringen.

Strategier

Samhällsplanering:

- Verka för samordning av buss- och tågtider.
- Samverka med regionala intresseorganisationer inom transportsektorn.
- Verka för upprustningen av Dalabanan.

Fysisk miljö:

- Verka för dubbelspår mellan Falun och Borlänge.
- Verka för bättre skyltning, information och utökad trafikantservice.
- Ta fram fler hållbara resalternativ för besökare.

Mobilitetsarbete:

- Arbeta med beteendepåverkande åtgärder i samband med större infrastrukturinvesteringar
- I samverkan med besöksnäringen marknadsföra hållbara resor.

Ny teknik:

- Arbeta för tekniker och tjänster som stödjer ett effektivare utnyttjande av transportsystemet.
- Uppmuntra användandet av teknik för att minska resor till arbete och fysiska möten.

Ett välutvecklat transportsystem bidrar till en levande landsbygd och stödjer Falun som regioncentrum. Falun är det givna valet för den som söker handel, service och utbildning. Staden har en välkomnande och livfull entré. Stads kärnan är en levande och dynamisk plats där människor möts. Tillgängligheten för bilisterna är fortsatt god.

5. Transportsystem för en levande landsbygd och en levande stad

Mål

- 5 A Trafikmiljön ska utformas så att den stärker staden och övriga tätorter som sociala mötesplatser.
- 5 B Tillgängligheten till Falu centrum ska vara fortsatt god för de som behöver åka bil.
- 5 C Trafikmiljön ska ges en mer estetiskt tilltalande utformning.
- 5 D Möjligheten att resa hållbart på landsbygden ska förbättras.

Staden som social mötesplats

Gatorna upptar en stor del av staden och de mindre tätorternas offentliga rum. Utformningen av gator, liksom torg, parker och andra mötesplatser har stor betydelse för stadsbilden och för om människor ska välja att vistas där. I rum där människor samlas både visuellt, rumsligt och trafikmässigt, med överlappande funktioner, aktiviteter och rörelser i tid, upplevs stadsrummet som mer intensivt, levande och välfungerande. Vid planering och utformning av platser som är gemensamma för skyddade och oskyddade trafikanter kan metoden *Shared Space*¹⁰ användas. Det är dock viktigt att särskild hänsyn tas till barn, äldre och personer med olika funktionsnedsättningar samt att miljön är sådan att beteende, utformning och regler stödjer varandra.

Tillgänglighet för biltrafik

Att Falu centrum är tillgängligt för den som behöver åka bil är viktigt för både näringsliv och medborgare. På ”Inre ringen” är framkomligheten för biltrafiken god, men innanför denna sker trafiken på gående och cyklisters villkor. Parkering är en viktig tillgänglighetsfråga. Strategier för parkering framgår av Falu kommuns parkeringsnorm.

Vackrare trafikmiljö

Vägarkitektur eller vägutformning handlar om samspelet mellan teknik, funktionalitet och estetik. Estetiska aspekter handlar om hur människor upplever miljön, om rytm, skala, form och karaktär. I Falu kommun ska dessa aspekter vara väl avvägda och samspela med vägens funktion och omgivande landskap. Även kulturmiljön och naturvärden ska beaktas och integreras. Då kan miljöer skapas där vägen harmonierar med omgivningens karaktär och genom sin utformning påverkar trafikanternas upplevelser på ett positivt sätt. Vägen eller gatan ska vara en integrerad och uppskattad del av landskapet eller stadsbygden. Hur trafikmiljön upplevs estetiskt har också

påverkan på trafiksäkerhet, trygghet och valet av färdmedel. En vackrare och mer estetiskt tilltalande trafikmiljö skapas i samverkan mellan de som planerar, bygger och underhåller gatan.

Trafik för en levande landsbygd

Falu kommun har en stor andel invånare boende i mindre tätorter och på ren landsbygd. Bra och fungerande kommunikationer är en förutsättning för att människor ska kunna bo och verka i hela kommunen. För att öka möjligheterna att resa hållbart och minska beroendet av bilen krävs att kollektivtrafiken utanför Falu tätort blir mer attraktiv. Restidskvoten mellan buss och bil bör till exempel inte vara större än 1,3 för att bussen ska vara konkurrenskraftig. Möjligheterna till samåkning och till omstigning från bil till kollektivtrafik stärks genom utbyggda lokala bytespunkter och strategiskt placerade parkeringsplatser, där det är tryggt och säkert att lämna bilen. Ytterligare en viktig fråga är att planeringen av cykelinfrastrukturen ska omfatta hela kommunen.

¹⁰ Ett område där samtliga trafikanter likställs, ingen prioriteras före den andra. Ytan ska upplevas som ett uppehållsrum där människor kan mötas, inte ett trafikrum. Dock gäller generella trafikregler.

Strategier

Samhällsplanering:

- Utforma trafikmiljön enhetligt i tätorterna.
- Planera och agera för utbyggnad av gång- och cykelvägar.
- Förkorta restiderna i kollektivtrafiken genom tydlig avvägning mellan restid och antalet hållplatsstopp.

Fysisk miljö:

- Skapa fler gångfartsmiljöer i Falu centrum.
- Förbättra och utveckla infartsparkeringar vid anslutning till Falu tätorts entréer.
- Integrera gestaltning, kulturmiljö och natursvärden i fysiska vägprojekt.
- Förbättra gång- och cykelstråk med avseende på estetik och upplevelserikedom.
- Forsätt utveckla Falu tätorts infarter till att bättre presentera och förstärka stadens karaktär och estetiska värden.
- Utveckla lokala bytespunkter i mindre tätorter.

Mobilitetsarbete:

- Uppmuntra och stöd lokala initiativ kring samåkning/bilpooler.

Teknik:

- Verka för ett p-ledningssystem som minskar söktrafiken.

Falu kommun är en kreativ miljö för innovativa lösningar och nya förhållningssätt inom hållbart resande. Falu kommun går före och inspirerar andra aktörer att delta i utvecklingen.

6. Nyttänkande inom hållbart resande

Mål

- 6 A Falu kommun ska stärka sin roll som drivande aktör inom hållbart resande.
- 6 B Fler aktörer och stärkt samverkan för nyttänkande inom hållbart resande.

Falu kommun går före

Falu kommun ska vara en drivande aktör för att öka det hållbara resande inom kommunen. Att gå före innebär att de resor och transporter som sker i Falu kommuns regi är långsiktigt hållbara. Erfarenheter och goda exempel ska spridas vidare vilket inspirerar andra aktörer att följa efter.

Att gå före handlar också om att Falu kommun ska ha hög kompetens och följa utvecklingen i transportsektorn. För att identifiera och hantera utmaningar i framtiden krävs inte bara kunskap om dagens förhållanden, utan även förutsättningarna kan snabbt förändras och av den anledningen är det viktigt att se och förstå vad som händer i världen för att möta utvecklingen.

Redan idag finns tekniska lösningar som kan användas i transportsystemet i större utsträckning och ny teknik som står på tur för att introduceras.

Tekniska innovationer kommer inte ensamt att klara uppsatta mål utan måste kombineras med ett effektiviserande av befintliga transporter och infrastruktur. Det kräver nytänkande, att ifrågasätta vanor och våga prova nya tillvägagångsätt.

Stärkt samverkan för nytänkande

Att på olika sätt samarbeta med, och engagera olika aktörer, privata, offentliga, politiker och allmänhet, är en viktig framgångsfaktor för att idéer och nya lösningar ska få genomslag. Det måste finnas forum för idégenerering.

Falu kommun ska stödja och medverka till projekt och företag som utvecklar befintliga och nya kreativa miljöer, verksamheter och produkter som bidrar till hållbart resande.

Våra attityder och värderingar har stor betydelse för om den hållbara resan ska bli det självklara valet. Projekt och åtgärder ska genomföras för att skapa möjligheter till och underlätta nya resvanor. Alternativen måste vara konkurrenskraftiga och synliggöras för allmänheten.

Strategier

Fysisk miljö:

- Kontinuerligt utveckling av drift och underhåll av väg- och gatunätet.

Mobilitetsarbete:

- Sprid kunskap och utbyt erfarenheter med omvärlden.
- Stärk samarbetet med högskolan.
- Höja kunskapsnivån genom att planera och medverka i, seminarier, utbildningar mm.
- Utveckla nya arbetssätt inom mobilitetsarbete för hållbart resande.
- Stöd enskilda, företag och organisationer och ge råd om hur de kan miljöanpassa sina transporter.

Teknik:

- Verka för att befintlig och ny teknik och kunskaper används som bidrar till hållbart resande.
- Använd intelligenta transportsystem (ITS) i större utsträckning .

Genomförande

För att *trafikstrategin* ska få genomslag i den dagliga verksamheten krävs ett systematiskt arbete. Målsättningen är att verka genom Falu kommuns befintliga system för verksamhetsstyrning, att indikatorer används och att avstämningar görs med lämpliga intervall.

Falu kommun ska i sin egen löpande verksamhet, i planering, drift, underhåll och investeringar, successivt förverkliga *trafikstrategins* mål. Medborgare, näringsliv och andra aktörer ska genom information och kommunikation engageras och bidra till denna utveckling.

Trafikstrategins vision och mål har en lång tidshorisont. Samhället förändras och utvecklas dock kontinuerligt varför trafikstrategin ska ses som ett levande dokument. En revidering av *trafikstrategin* bör ske cirka var femte år och förhålla sig till revideringar av kommunens hållbarhetsprogram.

ORGANISATION OCH ANSVAR FÖR STRATEGIERNAS TILLÄMPNING

Det politiska ansvaret för *trafikstrategin* och dess tillämpning ligger hos kommunstyrelsen. Stadsbyggnadskontoret, som ansvarar för kommunens övergripande trafikplanering, är huvudansvarig för att *trafikstrategin* hålls aktuell.

Trafikstrategin är en del av kommunens inriktningsplanering och ska ligga till grund för åtgärdsinriktade planer och projekt. Målen i *trafikstrategin* är även en delmängd av målen i Falu kommuns hållbarhetsprogram och ligger således till grund för åtgärder som formuleras inom ramen för tillväxt-, miljö- och folkhälsoprogrammen.

UPPFÖLJNING

För att hålla *trafikstrategin* levande och att utveckla den i förhållande till uppsatta mål krävs att uppföljning genomförs kontinuerligt. Uppföljning av mål och åtgärder som återfinns i tillväxt-, miljö- och folkhälsoprogrammen samordnas med uppföljningen av hållbarhetsprogrammen. Övriga mål och åtgärder följs upp i samband med *trafikstrategins* revidering.

Falu kommun
791 83 Falun
023-832 85
www.falun.se